

SATURS**IEVADRAKSTS****PAR POLITE PROJEKTU**

Apmaiņas infomobilitātes politikas
temati

EKSPERTU VIEDOKLIS

Intervija ar AS "Rīgas starptautiskā
autoosta" valdes priekšsēdētāju
Vairu Gromuli

POLITE UZMANĪBAS CENTRA

Sabiedriskā transporta attīstība
Latvijā ITS ēra

JAUNUMI

POLITE piedalījās ITS Pasaules
kongresā 2012 Vīnē, Austrijā

Starptautiskā konference "Reliability
and Statistics in Transportation and
Communication" (RelStat`12)

NOTIKUMI

Starptautiskā konference "Reliability
and Statistics in Transportation and
Communication" (RelStat`13)

Paneiropas Autoostu asociācija
(The Association of Paneuropean
Coach terminals APC)

POLICY LEARNING IN INFORMATION TECHNOLOGIES
FOR PUBLIC TRANSPORT ENHANCEMENT

IEVADRAKSTS

Ar šo otro Latvijas nacionālu ziņu lapu, mēs jūs informēsim par POLITE projekta aktualitātēm un jaunumiem. Pašlaik mēs atrodamies ļoti interesantā projekta dzīves posmā. Visi projekta partneri uzsākuši darbu pie labas prakses meklēšanas un attiecīgo anketu aizpildīšanas.

Septembra beigās Rīgā notika Konsorciācijas sanāksme, kuru vadīja LaTDEA un kurā piedalījās POLITE projekta partneri. Sanāksmes gaitā tika apspriesti jautājumi par vienotu metodoloģiju labas prakses meklēšanai un informācijas apmaiņai. Tika izvirzītas desmit pasākumu grupas, starp kurām jāmin "Sabiedriskā transporta informācijas pasākumi", "Sabiedriskā transporta operācijas un multimodālas sistēmas" un "Sabiedriskā transporta likumdošana un normatīvie akti". Šajā ziņu lapas sadaļā tika sniegts lielāks ieskats POLITE projekta darba procesā un jau gūtajos rezultātos.

Ekspertu viedokļa sadaļā runa ies par multimodalitāti, braucieniem daudzkanālu apmaksas iespēju un par ģeomarketinga iekārtām, kas ļauj saskaņot sabiedriskā transporta pieprasījumu ar piedāvājumu, kā arī tiks sniegta intervija ar Rīgas starptautiskā autobusu parka valdes priekšsēdētāju Vairu Gromuli par Rīgas starptautiskās autoostas darbu.

Kā ierasts, mūsu uzmanības centrā ir POLITE partneri, šoreiz mēs piedāvājam jums uzmanībai informāciju par Rīgu. Rīga tiks aplūkota no ITS viedokļa, aplūkojot pašreizējo situāciju un sniedzot ieskatu nākotnes plānos, kā arī pārrunāsim e-talonu ieviešanu Rīgas sabiedriskajā transportā.

Šī ziņu lapa būs arī pieejama Latvijas Transporta Attīstības un Izglītības Asociācijas mājas lapā <http://www.latdea.lv/>.

Visu nepieciešamo informāciju par projektu jūs varat atrast projekta mājas lapā www.polite-project.eu vai reģistrējoties elektroniskajai ziņu lapai, sūtot vēstuli uz e-pastu latdea@latdea.lv!

Novēlam jums patīkamu lasīšanu!

Apmaiņas infomobilitātes politikas temati

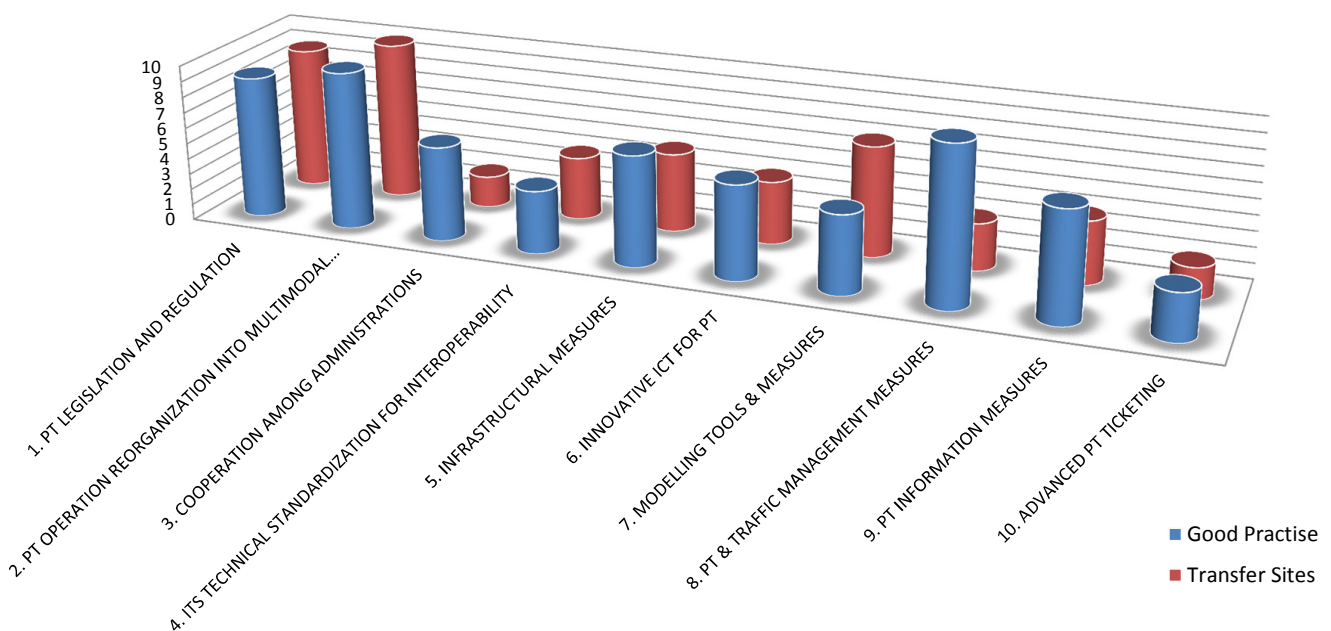
POLITE projekta ietvaros paredzēts noskaidrot 30 ES valstu labo praksi sabiedriskā transporta informācijas sistēmu jomā. Tās būs projekta partneru piedāvātās un 6 ārējās labās prakses. POLITE konsorcijs nolēma meklēt un izmantot terminu “laba prakse”, nevis “labākā prakse”, ko praktiski nav iespējams sasniegt. Visas izvēlētas labās prakses ietvers elementus, kas saistīti ar informācijas un sakaru sistēmām sabiedriskā transporta vajadzībām, un atbildīs INTERREG IVC „labas prakses” definīcijai: “iniciatīva [...], kas jau tikusi veiksmīgi pielietota, un kurai ir potenciāls tikt pārņemtai un izmantotai citā ģeogrāfiskā apgabalā, kura izrādījusies veiksmīga un jau ir sasniegusi taustāmus un mērāmus rezultātus konkrēta mērķa sasniegšanā.”

Meklējot infomobilitātes politikas apmaiņas tēmas, POLITE konsorcijs izstrādāja kopējo sarakstu sastāvošu no 10 pasākumu grupām, kas ietver 54 detalizētus pasākumus, ko projekta partneri jau realizē pašlaik vai vēlētos redzēt nākotnē.

Projekta mērķiem atbilstošie uzlabošanas pasākumi attiecībā uz:

- sabiedriskā transporta (ST) pakalpojumu organizēšanu
- ITS pakalpojumu līmeni sabiedriskajā transporta un sabiedriskajam transportam
- ST servisa ar labāku infomobilitāti pievilcību
- kopējo pasažieru skaitu, kas izmanto ST
- transporta jomas ilgtspēju, izmantojot lielāku ST daļu

1 Attēls: Esošu mērogu salīdzinājums – mēroga veida biežums

Atbilstoši viņu vajadzībām, partneri nosaka ne tikai savu interešu ietvarus, bet arī teritoriālo līmeni, kas vērsts uz ES, štatu, provinci, apgabalu, megapolisi vai vietējo līmeni, un arī konkrētas mērķa grupas – publiskā sektora, privātā sektora vai publiskā-privātā sektora.

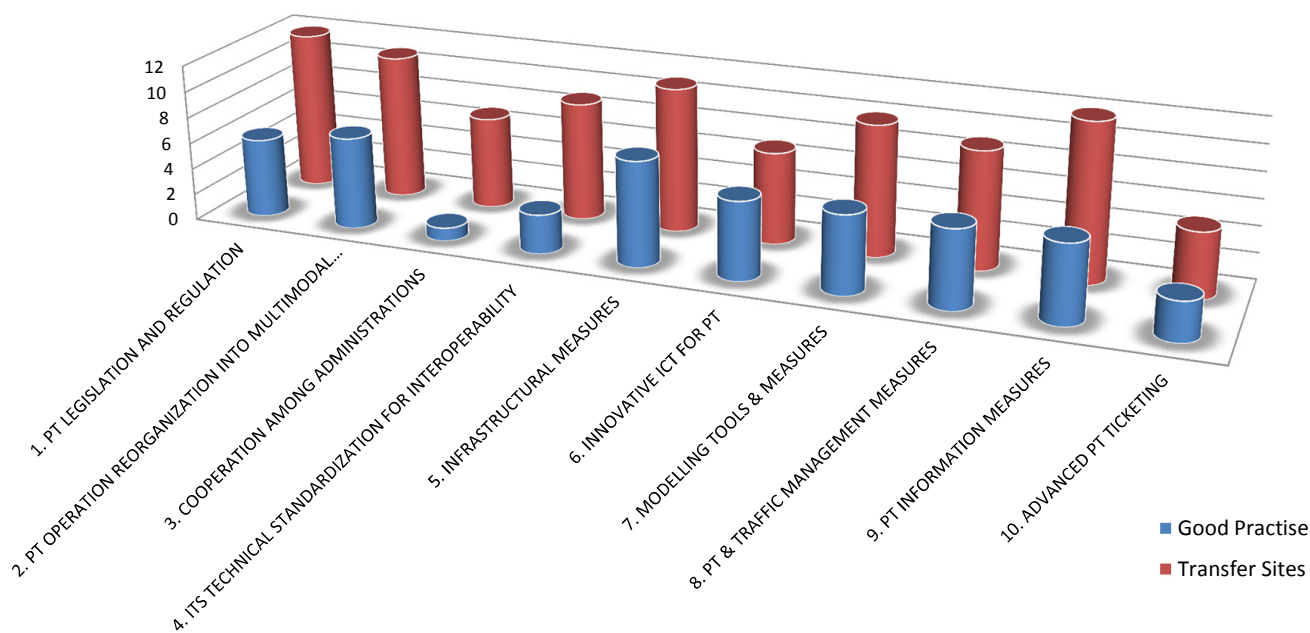
Saskaņā ar labas prakses vietām un pārņemšanas vietām, POLITE jāorientē pamatā uz publisko sektoru. No otras puses, kamēr labas prakses vietējā līmenī ir nozīmīgākās politiskajā sfērā, labo praksi pārņemošās vietas vēlas realizēt pasākumus nacionālajā līmenī. 1 attēls zemāk sniedz pārskatu par esošiem labās prakse pasākumiem un pārņemšanas vietām, un 2 attēls - vēlamais nākotnes scenārijs.

Kā mēs redzam, labo praksi pārņemošās vietas pagaidām nevar noteikt konkrētos pasākumus, kurus vēlētos pieņemt, bet drīzāk vēlas redzēt uzlabojumus vairākās infomobilitātes jomās.

Tomēr, starp svarīgākajiem tiek minēti “Sabiedriskā transporta likumdošana un normatīvie akti”, “Sabiedriskā transporta informācijas pasākumi”, “Sabiedriskā transporta operāciju reorganizācija uz multimodālās sistēmas pamat”, un “infrastuktūras pasākumi”.

Strādājot pie izvēlēto pasākumu ieviešanas, POLITE partneri izstrādās „Infomobilitātes politikas dokumentu” par likumdošanas normu trūkumiem, kurā tiks salīdzināta pašreizējā un prognozētā politiskā situācija visās pieredzi pārņemošajās vietās un ES līmenī.

Politikas īstenošanas plāns, kuru katrā pārņemšanas vieta gatavojas attīstīt projekta beigās, ļaus samazināt pašreizējo sarežģītību un realizēt pasākumus saskaņā ar katras vietas preferencēm.

EKSPERTU VIEDOKLIS

Intervija ar AS “Rīgas starptautiskā autoosta” valdes priekšsēdētāju Vairu Gromuli

Dr.Sc.Ing. VAIRA GROMULE,

AS „Rīgas starptautiskā autoosta” valdes priekšsēdētāja,
Association of Paneuropean Coach Terminals (Paneiropas
Autoostu asociācijas) ģenerālsēkretāre

● **Pastāstiet, lūdzu, par AS „Rīgas starptautiskā autoosta”.**

AS “Rīgas starptautiskā autoosta” atrodas Latvijas galvaspilsētas - Rīgas, vēsturiskajā centrā. 2012.gadā Rīgas starptautiskajā autoostā vidēji dienā apkalpoti 405 reisi, no tiem 345 iekšzemes un 60 starptautiskie reisi. 2012.gadā laikā apkalpoti 2.384 milj. pasažieru. Uzņēmumā strādā 71 darbinieks. Rīgas starptautiskā autoosta ir lielākais pasažieru pārvadājumu ar autobusiem apkalpošanas punkts Baltijā. Tas uzliek pienākumu izveidot

Rīgas starptautisko autoostu par nākotnes prasībām atbilstošu pasažieru modulārās pārsēšanās punktu, kas nodrošinātu augstu pasažieru apkalpošanas kultūru, servisa iespējas un sasaisti ar citiem transporta veidiem – dzelzceļu, pilsētas sabiedrisko transportu, ostu un lidostu.

Atbilstoši attīstības koncepcijai Rīgas starptautiskā autoosta jāveido kā moderns pasažieru pārsēšanās un kompleksās apkalpošanas punkts Eiropas pasažieru transporta tīklā.

- **Kādas informācijas sistēmas (IS) šobrīd tiek izmantotas pasažieru pārvadājumiem ar autobusiem?**

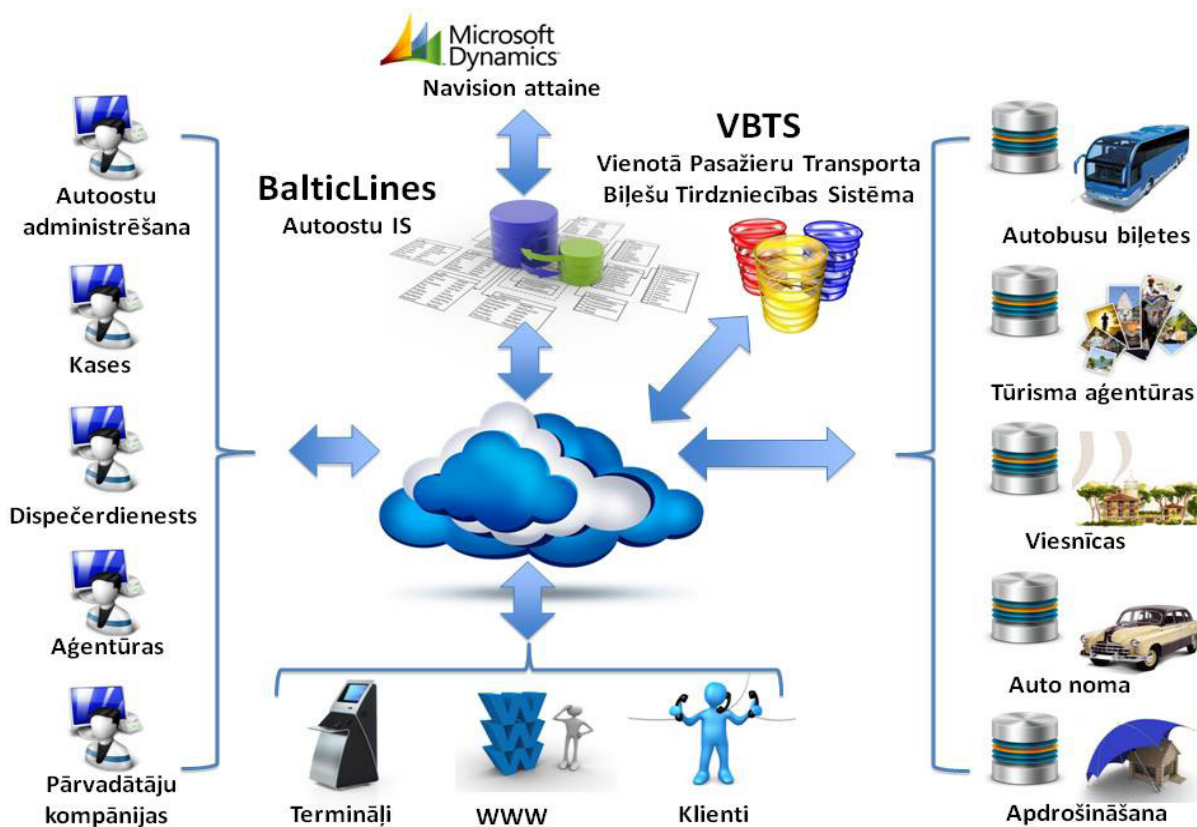
Biļešu tirdzniecības un reisu uzskaites sistēmas "Baltic Lines" izstrādāšana un ieviešana Rīgas starptautiskajā autoostā 2003.gadā ļāva veidot integrētu biļešu pārdošanas/rezervēšanas uzskaites sistēmu (3.att.), kas nodrošināja jaunu līmeni pasažieru un pārvadātāju pakalpojumu kvalitāti (Gromule, 2007; Gromule & Yatskiv, 2007b).

IS „Baltic Lines” iespējas paredz autoostas informācijas apkopošanu, apstrādāšanu, uzglabāšanu, analīzi un izplatīšanu pēc šādas funkciju sadales:

- autobusu maršrutu saraksts un operatīvā informācija par izmaiņām;

- informācija par autobusu kustību – pienākšana, atiešana, izvietojums uz platformām, kavēšanās;
- biļešu rezervēšanas un pārdošanas sistēma, ietverot: maršrutu plānošanu izmantojot vairāku pārvadātāju un transporta līdzekļu pakalpojumus; dažāda veida norēķini un saziņas iespējas (bezskaidras naudas norēķini ar maksājumu kartēm, darījumi internetā);
- normatīvo aktu prasības par pasažieru tiesībām;
- autoostas pakalpojumu procesu vadība un kontroles sistēmas pilnveidošana;
- iespējama dispečerdienesta, biļešu tirdzniecības sistēmas, uzziņu dienesta savstarpēja sasaiste un operatīva informācija saimnieciskās darbības uzskaitē un kontrolē.

3.Attēls: IS Baltic Lines darbības shēma

- **Kas bija IS ieviešanas iniciators?**

„Baltic Lines” sistēmas ieviešanas iniciators bija AS „Rīgas starptautiskā autoosta”. No pārvadātāju uzņēmumu puses iniciatīvas nebija, ministrija arī tikai nākotnē plānoja līdzīgās sistēmas ieviešanu. Tieši autoosta ieguldīja

finanšu līdzekļus šajā projektā un 2003.gada 1.martā sistēma tika ieviesta Rīgas starptautiskajā autoostā, tajā pašā gadā – arī Ventspils autoostā un turpmāk visās pārējās Latvijas autoostās (šobrīd sistēmai pieslēgtas 33 autoostas).

- **Ar kādām grūtībām Jūs saskārāties ieviešot sistēmu?**

Vislielākās grūtības bija organizatoriskajā darbā, t.i., kasieru un citu darbinieku apmācība darbam ar šo sistēmu. Varētu teikt, ka tieši kopā ar šo sistēmu tika ieviesti jauni darba organizācijas principi, pateicoties kuriem tika uzlabota apkalpošanas kvalitāte un saņemts ISO 9001:2008 sertifikāts.

- **Vai ir izmaiņas pēc IS ieviešanas?**

Ņemot vērā pastāvīgas izmaiņas likumdošanā, kā arī klientu (pasažieru un pārvadātāju) pieprasījumu, tiek papildināts pakalpojumu klāsts un, protams, liela ietekme ir jauno tehnoloģiju attīstībai (piem., biļešu pārdošana Internetā utt.), tāpēc sistēma nepārtraukti tiek pilnveidota.

Vispār, jautājumu regulēšana par pakalpojumu nodrošināšanu pasažieriem un pārvadātāju uzņēmumiem šobrīd ir Autotransporta direkcijas kompetencē un, pro-

tams, ir atbilstoši šos jautājumus reglamentējošie likumi un Ministru kabineta noteikumi.

- **Kādi ir turpmākās attīstības virzieni?**

Tieši pašlaik notiek stratēģiskas dokumentācijas izstrāde par informācijas sistēmu attīstību. Pamatvirziens ir vairāku pasažieru transporta veidu vienotās braukšanas biļetes ieviešana. Piemēram, sistēmas integrācija ar citām sistēmām kā e-talons. Kā arī autoostas vadība pievērš lielu uzmanību šīs sistēmas attīstībai, ņemot vērā pieejamības iespējas personām ar invaliditāti un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām. AS „Rīgas starptautiskā autoosta” Valdes priekšsēdētāja Dr.sc.ing. Vaira Gromule 2012.gadā saņēma International Road Transport Union (IRU) godalgu kā autopārvadājumu nozares augstākā līmeņa vadītājs (Award for top road transport managers). Ceram, ka arī turpmāk mēs ne tikai saglabāsim, bet arī paaugstināsim sniedzamo pakalpojumu kvalitāti.

POLITE UZMANĪBAS CENTRA

Sabiedriskā transporta attīstība Latvijā ITS ēra

LaTDEA, Latvijas Transporta attīstības un izglītības asociācija, kas atrodas Rīgā un ir aktīvi iesaistīta pilsētas ITS attīstībā, raksturos līdz šim pastāvošo ITS izmantošanu sabiedriskajā transportā.

Rīga kā Latvijas galvaspilsētā, ir Latvijas galvenais infrastruktūras un transporta mezgls. Rīga ir vieta, kur krustojas galvenie Eiropas valstu transporta koridori. Galvenais kravu tranzīts arī iet cauri pilsētas centru un sarežģī Rīgas iedzīvotāju mobilitāti.

Aplūkojot Rīgas sabiedrisko transportu, redzam 5 transporta veidus: tramvaju, vilcienu, autobusu, trolejbusu un mikroautobusu. Visi šie transporta veidi satur dažādus ITS elementus. Piemēram, tiem visiem ir iepriekšēja ceļojuma plānošanas iespēja, izmantojot interneta pakalpojumus. Neskatoties, ka Latvijā, tāpat kā Eiropā, ir skaidra izpratne par to, ka ITS ir veiksmīgas sabiedriskā transporta attīstības pamatelements, Rīgā šodien nav vienotas koncepcijas par tā īstenošanu pilsētā. Pilsētā ir dažādas idejas par to, kā tas varētu būt organizēts un īstenots. Piemēram, 2003.gadā, profesors Igors Ka-

baškins no LaTDEA publicēja savu darbu "ITS attīstības modeļi Rīgā", kurā viņš aprakstīja pasākumus iespējama ITS realizēšanai Rīgā pilsētā.

Jaunu maksājumu tehnoloģiju realizācija 2009. gadā – e-biļete, bija nozīmīgs solis ITS, kā sistēmas pieejas, realizācijā Rīgā pilsētā. E-biļete ir balstīta uz Atlas sabiedriskā transporta biļešu sistēmu. Atlas sistēma ietver iekārtas infrastruktūru un transportu, kā arī programmatūru un interfeisu.

4.Attēls: Atlas sabiedriskā transporta biļešu sistēma

Sistēmu var attiecināt uz AVML un RTPIS risinājumiem, kā arī transportlīdzekļu atrašanas instrumentiem. Rīgas sabiedriskajā transportā e talons pilnībā sāka darboties 2009. gada 1.maijā un ir derīgs visos "Rīgas satiksmes" sabiedriskā transporta līdzekļos. 2009. gada martā un aprīlī bija pārejas posms, kad pasažieri varēja izmantot abas norēķinu sistēmas – gan iepriekšējo, gan elektronisko norēķinu sistēmu. Jaunās sistēmas ieviešana nemainīja braukšanas tarifus, kā arī joprojām ļauj izmantot Rīgas Domes piešķirtos braukšanas atvieglojumus cilvēkiem, kuriem tie pienākas saskaņā ar Rīgas Domes noteikumiem. E talona ieviešana mainīja tikai norēķinu veidu.

E talons ļauj ietaupīt laiku biļešu iegādei, novērš papīra biļešu pieejamības problēmas mazumtirdzniecībā, turklāt norēķiniem par sabiedriska transporta izmantošanu nav

nepieciešama skaidra nauda. E talona iegādātā biļete ir derīga 12 mēnešus no tās iegādes brīža, izņemot, ja mainās biļetes veida tarifs vai biļetes veids tiek anulēts un Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" ir noteikusi pārejas periodu biļetes veida derīgumam.

NFC tehnoloģija pagaidām vēl Rīgā nav pieejama, bet sabiedriskā transporta biļešu operatori ir gatavi to ieviest. NFC tehnoloģija harmonizē šodienas daudzveidīgās bezkontakta tehnoloģijas un vienkāršo maksājumus, informācijas vākšanu un apmaiņu, piekļuves kontroles, utt. Īstenojot šādu jaunu tehnoloģiju, ir svarīgi izmantot citu valstu iepriekšējo pieredzi. LaTDEA uzskata, ka POLITE projekts piedāvā lielisku pamatu pieredzes apmaiņai, kas palīdzēs uzlabot kvalitāti sabiedriskā transporta attīstībai Rīgā un Latvijā, kā arī transporta ilgtspējīgu attīstību.

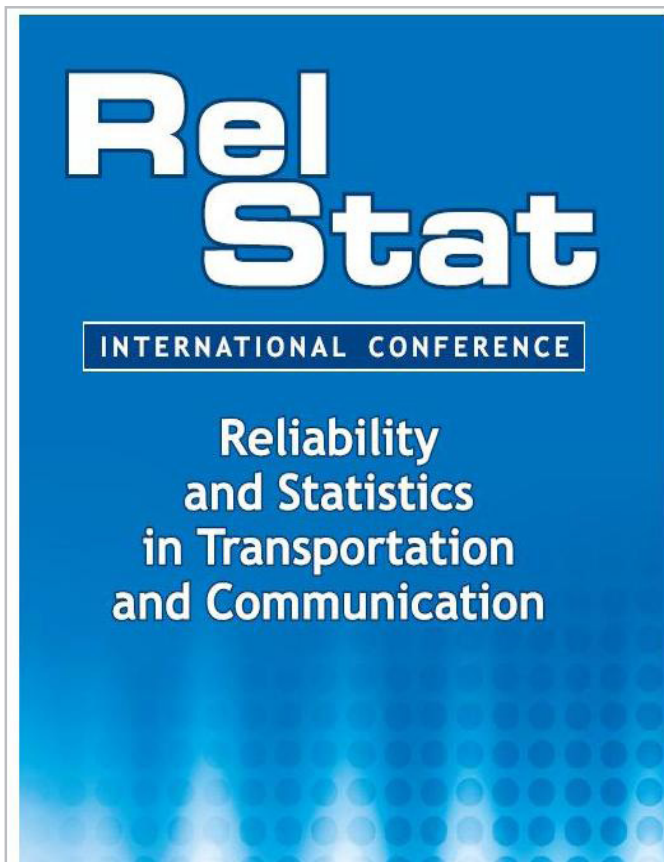
POLITE piedalījās ITS Pasaules kongresā 2012 Vīnē, Austrijā

POLITE piedalījās 19 ITS Pasaules kongresā Vīnē 2012. gada 22.-26.oktobrī. POLITE partneris CDV prezentēja POLITE brošūras, POLITE ziņu lapu Nr.1 un POLITE baneri pie Čehijas un Slovākijas kopīgā stenda. Šie prezentācijas materiāli tika izplatīti Itālijas ITS asociācijas TTS stendā.

Šī gada pasākumā piedalījās vairāk nekā 10000 dalībnieku no 90 valstīm. Viņi pārstāvēja visdažādākās grupas, piemēram, pasaules profesionāļu ITS jomā, komerciālajā (rūpniecības, pētniecības, universitāšu) un valsts sektorā (pilsētas, reģiona un valsts pārstāvji, universitātes, publiskā sektora uzņēmumi, ieskaitot konsultāciju un pētniecības uzņēmumus), u.c. Pirmā POLITE projekta prezentācija bija labs sākums plašai projektu izplatībai.

Starptautiskā konference “Reliability and Statistics in Transportation and Communication” (RelStat`12)

Oktobra beigās Rīgā norisinājās svarīgs zinātnisks notikums transporta un loģistikas jomā – starptautiskā konference “Reliability and Statistics in Transportation and Communication” (RelStat`12). Šīs konferences organizatore jau 12. gadu pēc kārtas bija viena no lielākajām Latvijas augstskolām – Transporta un sakaru institūts (TSI).

Četras dienas konferences dalībnieki piedalījās piesātinātā un interesantā programmā, kuras ietvaros vairāk nekā 100 zinātnieki no ASV un Krievijas, Spānijas un Francijas, Lielbritānijas un Itālijas, kā arī daudzām citām valstīm uzstājās ar referātiem. Lielākā daļa referātu bija veltīti mūsdienās īpaši aktuāliem tematiem, tādiem kā transports, lietišķās statistikas metodes, drošības teorija, transporta sistēmu un loģistikas procesu modelēšana.

POLITE ziņu lapa un buklets tika izplatīti starp dalībniekiem, un mēs ceram, ka nākamā gada konferences laikā mēs jau varēsim iepazīstināt ar dažiem POLITE projekta rezultātiem.

Starptautiskā konference “Reliability and Statistics in Transportation and Communication” (RelStat`13)

16-19 Oktobris 2013, Rīgā (LV)

Konferences mērķis ir apvienot zinātniekus un profesionāļus no visas pasaules, lai apspriestu šādas tēmas:

- Intelektuālas transporta sistēmas
- Transporta modelēšana
- Transporta loģistika
- Transporta sistēmas drošība
- Statistikas teorija un prakse
- Risku menedžments

Vairāk informācijas: <http://www.tsi.lv/>

Paneiropas Autoostu asociācija (The Association of Paneuropean Coach terminals APC)

No 2013.gada 4. līdz 6.septemrim Rīgā, Latvijā norisināsies Paneiropas Autoostu asociācijas (The Association of Paneuropean Coach terminals APC) 10 gadu dibināšanai veltīta biedru sapulce.

Asociācijas prezidents ir Kristians Stefans (Christian Stefan), bet ģenerālsekretāre ir AS “Rīgas starptautiskā autoosta” valdes priekšsēdētāja Dr.sc.ing. Vaira Gromule.

Asociācijas galvenie mērķi ir šādi:

- paaugstināt sabiedrības izpratni un informētību par autobusu pārvadājumiem saistībā ar tūrisma attīstību un ekonomiskās attīstības veicināšanu,
- izveidot centralizētu autobusu pārvadājumu informācijas sistēmu,
- uzlabot autobusu satiksmes drošību un pilnveidot tās visus aspektus,

- pakalpojumu standartu harmonizācija autobusu terminālos,
- ar autobusu satiksmi saistītu statistikas datu centralizēta pārvaldība,
- sadarbība ar valsts institūcijām (sevišķu vērtību veidot tām, kas saistītas ar satiksmi),
- centrālās informācijas sistēmas kā vienotas centrālās biješu rezervācijas sistēmas pilnveidošana un tās izmantošanas paplašināšana.

Asociācijā ir 15 biedri, autoostu pārstāvji no: Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Zviedrijas, Horvātijas, Slovēnijas, Serbijas, Baltkrievijas un Krievijas.

Papildus informācija par Paneiropas Autoostu asociāciju pieejama mājas lapā: www.eurobuses.org

KONTAKTI

Tālrunis: +371 67100594
Fakss: +371 67100535
E-pasts: latdea@latdea.lv
Centrālais birojs: Lomonosova iela 1, Rīga, Latvija, LV-1019

Pasūtīt POLITE ziņu lapu! Apmeklējiet: www.polite-project.eu

Pilnu atbildību par šo publikāciju saturu uzņemas tās autori.
Publikācijas ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības viedokli.
Eiropas Komisija nav atbildīga par informācijas izmantošanu.